

مرمت از نگاه مرمتگر

در گفتگویی با مهندس محسن ذاکری نیا

مشاور و مجری مرمت و احیاء و معاون سابق اداره میراث فرهنگی یزد

و نظام‌مند کردن فعالیت آن‌هاست. چنانچه بنای بی‌واجده ارزش‌های فاخر تاریخیست باید با کمک مالی بخش دولتی اقدامات مرمتی صورت پذیرد.

بسه زبان ساده مرمت همان تعمیر بناست اما بسه منظور تداوم بخشی زمانی اثر تاریخیست و قطعاً با حذف بخش‌های الحاقی که به ضرورت نیاز کاربر به سبک‌ترین و بی‌اصول‌ترین روش در بنا ایجاد شده است اتفاق می‌افتد... کارشناسانی در این امر در هر کسی نیست. عشق و دانش خلاقانه می‌خواهد. شناخت سبک‌ها و دوره‌های معماری، بسیار مهم و تأثیرگذار است. گاهی با بناهایی در حین مرمت روبه‌رو می‌شویم که بخشی از بنا ویژگی‌های معماری دوره‌های قبل را داراست و ممکن است حتی شیوه‌ی مرمت و اجرای کار در آن بخش خاص نیاز به تغییر داشته باشد.

در پاسخ نقش گروه‌های مختلف در امر مرمت چیست (مشخصاً در مورد شهر یزد صحبت می‌کنیم) باید بافت را از نظر تاریخی تقسیم‌بندی کنیم زیرا در بناهای دوره‌ی قاجار به بعد تعدد بنا و تراکم بافت بالاست. شهر یزد از این دوره تقریباً اکثر تیم‌های مرمتی شناسنامه‌دار قادر به انجام مرمتند و باید اجازه دهیم تعمیرات را بر اساس نیاز روزانه و البته با حفظ اصالت بنا و هویت آن، انجام دهند اما دوره‌ی تاریخی صفویه و قبل از آن به دلیل کم بودن آثار برج‌مانده باید با نظارت کارشناسان خبره و پس از تصویب طرح مرمت توسط دستگاه ذیصلاح صورت پذیرد.

تا زمانی که هدفمان از مرمت با دیدگاه موزه‌ای و تداوم بخشیدن کاربری تاریخی آن‌ها باشد مسیر را به غلط طی می‌کنیم. بناها با بافت پیرامون آن اثر هویت و خوانایی پیدا می‌کند و آنجاست که تأثیر زندگی‌های محله‌های قدیمی بدون تغییر و تحول فرهنگی تاریخی اجتماعی و تعریف کاربری‌های جدید جهت زندگی بخشیدن و استمرار حیات در اولویت خواهد بود و این مهم میسر نمی‌شود مگر با تداوم مرمت اصولی و تحقق احیاء بناها با کاربری‌های نو. ■

چیدمان: تعریف شما از مرمت چیست و لازمه‌ی مرمت يك اثر چه می‌باشد (به عبارت دیگر چه شرایطی می‌بایست فراهم گردد تا يك اثر مرمت شود. منظور از اثر، (بنا بافت یا محوطه تاریخی است).

مفهوم مرمت به معنای حفظ و تعمیر کردن هر اثر تاریخی با امانت‌داری در ویژگی‌های اصیل آن بناست. گرچه روش‌های مرمت بر اساس نظام‌بندی کارشناسان معاصر به دسته‌های مختلفی تقسیم شده است و روش تعمیر آثار متفاوت است ولی باید بپذیریم هر اقدامی که در راستای حفاظت بنا صورت می‌گیرد مرمت است.

از آنجا که خود مردمان همواره میراث‌بان فرهنگ اجدادی خود بوده‌اند لذا نباید درین زمان اختیار حفظ و مرمت بناهای تاریخی‌شان را از آنان گرفت و در توان هرکسی است از مالکان صاحبان مشاغل تا اساتید، کارشناسان، استادکاران و هرکسی به هر شکل و طریقی قصد تعمیر را دارد. همانگونه که از دیرباز تاکنون حفاظت و مرمت بناها با حفظ مشخصات و ویژگی‌های منحصر بفرد همان بنا اتفاق افتاده (در غیر این صورت مرحوم استاد پیرنیا چگونه می‌توانست سبک‌های معماری را تمیز دهد)، سؤال اینست که خلاقان این سبک‌ها چه کسانی بوده‌اند؟ غیر از اینکه همین مردمی بودند که در آن زندگی می‌کردند؟ چگونه وحدت سبک در همه‌ی دوره‌ها نمایانست این در حالیست که هر کدام در بخشی از تاریخ به وجود آمده‌اند حتی بر ویرانه‌های دیگری بناهایی را شاهدیم که چندین دوره‌ی تاریخی را در سینه‌ی خود حس کرده‌اند.

اینگونه نبوده که سازندگان آن، قطعنامه‌ی بوداپست یا منشور ونیز را خوانده باشند یا به قولی نمی‌دانستند بعدها قرار است چنین قطعنامه‌ای تنظیم شود ولی ماندگاری و ساخت بنایی که سالیان سال پایرجا و مقتدر بماند اصل تغییرناپذیر بناهایی به یادگار مانده از تاریخست. بنابراین باید اجازه دهیم هر مالکی بنای خود را تعمیر کند چون حق اوست و تنها اقدامی که می‌توانیم انجام دهیم هدایت

خانه‌ی شکوهی قبل از مرمت - عکس از آرشید و شرکت مسکن سازان

خانه‌ی شکوهی بعد از مرمت - عکس از محمد حسینی